

**АСПЕКТИ ЗАПОЧАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ ОРГАНІЗАЦІЇ,
ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ ФАРМАЦІЄЮ ІПКСФ НФаУ**

Толочко В. М.

Кафедра організації, економіки та управління фармацією

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

uef-ipksf@nuph.edu.ua

Вступ. Колектив кафедри пройшов шлях довжиною у 40 років, який співпадає із започаткуванням у складі Харківського фармацевтичного інституту (ХФІ) структури післядипломної підготовки спеціалістів фармації, від факультету удосконалення провізорів (ФУП) до Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації (ІПКСФ) (з 1984 р.) і посідає провідне місце у післядипломній підготовці спеціалістів фармації в Україні. Важливо згадати, як це було започатковано та колег, які першими це розпочинали.

Метою дослідження було дослідити аспекти започаткування історичного шляху розвитку кафедри організації, економіки та управління ІПКСФ Національного фармацевтичного університету (НФаУ).

Методами дослідження були: аналіз інформації з багатьох видань кафедри (понад 150), результати особистих спостережень та участі у створенні та розвитку кафедри. Використані методи порівняння, співставлення, аналізу, розташування явищ у часі.

Результати дослідження. У грудні 1983 року з'явився наказ про створення у складі ХФІ ФУП і, відповідно, кафедри організації та управління фармації (ОУФ), яка згодом була перейменована на кафедру управління та економіки фармації (УЕФ) зі спецкурсом. З'явився тільки наказ про створення кафедри і все, не було самої кафедри, колективу і навіть місця для її розташування. Якщо врахувати, що за цим же наказом МОЗ України необхідно було здійснити набір

перших слухачів у лютому 1984 році, тоді зрозуміло очевидне – завдання дуже складне! Ректорат ХФІ докладав значних зусиль, щоб таке завдання виконати. Для цього були призначені учбові кафедри – куратори. Одною з них для нас стала учбова кафедра організації та економіки фармації під керівництвом доцента Брильової Ніни Іванівни, яка, доречі, певний час виконувала обов'язки завідуючої кафедри УЕФ ФУП, до завершення процедури обрання за конкурсом на посаду завідувача кафедри Толочка Валентина Михайловича, на той час старшого викладача, кандидата фармацевтичних наук. За рішенням ректорату ХФІ, з навчальних учбових кафедр до новоствореної кафедри були переведені провідні і досвідчені фахівці. З великою повагою до цих викладачів, це були Глонь Зоя Іванівна, Мнушко Зоя Миколаївна, Омельченко Ніна Іванівна. Старшим лаборантом на кафедрі була Должнікова Ольга Миколаївна. Перед кафедрами постало завдання за короткий термін створити навчально-методичний супровід післядипломної підготовки спеціалістів фармації. На той час серед усіх фахівців кафедри досвід викладання у системі післядипломної освіти мав тільки Толочко Валентин Михайлович, який до цього 5 років відпрацював в Українському інституті удосконалення лікарів. Дуже важливо зауважити, що колективу необхідно було зрозуміти значну відмінність андрогогіки від педагогіки. І коли на кафедру слухачами прийшли дорослі фахівці фармації, керівники аптекних закладів, уже сформовані особистості, зі своїми поглядами та досвідом практичної роботи, прийшли не просто навчатися, а з метою підвищення кваліфікації, від нас мали бути відповідні дії. Ми повинні були забезпечити їм це професійне зростання. Для цього колективом кафедри було дуже ретельно вивчався стан фармацевтичного ринку України і ми повинні були бути готовими до його обговорення зі слухачами.

З повагою необхідно згадати першого декана ФУП, професора Перцева Івана Матвійовича, який був посередником між ректоратом ХФІ і його навчальною частиною, яку на той час очолювала доцент Віннік Лариса Михайлівна.

Важливо зауважити, що професорсько-викладацький склад кафедри

достойно справився з поставленими завданнями. Цикл було проведено і ми вдячні слухачам, які з терпінням, разом з нами долали труднощі, бо заняття проводились у вільних за розкладом занять аудиторіях учбової кафедри організації та економіки фармації і інших приміщеннях корпусу ХФІ. Тобто, гостро постало питання про матеріально-технічне забезпечення кафедри, в першу чергу, навчальними приміщеннями. Згодом з'явилась можливість тимчасово скористатися звільненими приміщеннями у будиночку цивільної оборони, курс викладання якої для студентів було перенесено на інший період. Це був окремий будиночок на території за сучасною адресою майдан Захисників України, 17. Одну кімнату зайняв професорсько-викладацький склад кафедри, другу – це навчальна аудиторія, яку використовували для викладання у дві зміни.

Але це був тимчасовий вихід з положення, потрібно було думати про перспективу. Тому ректорат ХФІ, особисто ректор, академік Черних Валентин Петрович, за підтримкою начальника Харківського обласного аптечного управління Омельченка О.Г., звернулись з проханням до Харківського міськвиконкому про внесення змін до проекту будівництва центральної районної аптеки № 28 Київського району з метою розміщення там кафедри. Таке рішення вдалося отримати. Розпочалося будівництво першого в Україні комплексу «кафедра-аптека». МОЗ не передбачав коштів на будівництво і оснащення кафедри, необхідна була велика допомога спонсорів. Тому було звернено увагу на їх пошук, в тому числі, через залучення практичних фармацевтичних працівників до наукових досліджень. У нас це вийшло. На кафедрі почали готувати наукових кадрів – представників практичної фармації, які були зацікавлені у підтримці та розвитку кафедри. Всього під керівництвом професора Толочко Валентина Михайловича було підготовлено 38 науковців, в тому числі 9 докторів фармацевтичних наук і 29 кандидатів фармацевтичних наук, а також 5 наукових магістрів. Серед них 21 особа – керівники практичної фармації. Кафедра стала основним джерелом наукових кадрів для інших університетів, в тому числі закордонних (США, Великобританії). Цей період історичного шляху кафедри можна рахувати як найбільшим досягненням у її становленні.

Кафедра продовжувала свій шлях розвитку, долаючи труднощі, виконуючі різні завдання. Протягом діяльності кафедри відбувалися зміни її назви, поповнювався штат науково-педагогічних працівників. У той час до роботи на кафедрі були запрошені ветерани фармацевтичної освіти – доцент Литвиненко Марта Микитівна, Дудка Олексій Прокоповач, Мартиросян Раффі Семенович. На базі кафедри був створений курс педагогіки і психології, якій існував до моменту появи окремої кафедри за профілем. Також було створено курс спеціальної підготовки для вивчення питань екстремальної медицини і фармації.

До складу кафедри, за наказом МОЗ України, були введені посади інженерів з ЕОМ, що дозволило вперше в ХФІ створити комп'ютерний клас. На його базі згодом було сформовано відділ АСУ ІПКСФ.

Для забезпечення високого рівня підвищення кваліфікації спеціалістів фармації, спільно з однопрофільними кафедрами інших університетів, велика увага завжди приділялась навчально-методичній роботі. Кафедра стала опорною в Україні з питань організації та економіки фармації у післядипломній підготовці. Було створено збірки тестів до атестації фармацевтів – інтернів, спеціалістів фармації. Важливим досягненням кафедри було написання та видання першого підручника «Управління фармацією» (1997 рік), який декілька разів перевидавався і на сьогодні є єдиним виданням з грифом «Національний» з управління фармацією.

Так день за днем, рік за роком – 40 років поспіль, кафедра продовжувала успішно розвиватись. Штат науково-педагогічних працівників успішно вирішував всі поставлені завдання, мав поповнення колегами з інших учбових кафедр. На сьогодні – це сильна кафедра, має свій сегмент у системі післядипломної підготовки фахівців фармації в Україні, користується повагою та гарним відношенням зі сторони практичних працівників фармації. Географія діяльності кафедри досить широка і охоплює значну частину регіонів України.

Протягом 35 років, з 1984 року, завідувачем кафедри був доктор фармацевтичних наук, професор, заслужений професор НФаУ, заслужений діяч науки і техніки України Толочко Валентин Михайлович, який виконував

одночасно інші посадові обов'язки (заступника декана, декана, директора ІПКСФ, першого проректора НФаУ). Настав час і кафедру успішно очолила вихованка кафедри, доктор фармацевтичних наук, професор Зарічкова Марія Володимирівна, науковим консультантом за докторською дисертацією якою є Толочко Валентин Михайлович. Зараз завідуючою кафедри є доктор фармацевтичних наук, професор Братішко Юлія Сергіївна, яка є продовження наукової школи професора Толочка Валентина Михайловича, захистивши докторську дисертацію з консультуванням професора Посилкіної Ольги Вікторівни, яка свого часу була докторантом професора Толочка Валентина Михайловича.

Важливим залишається збереження історичного надбання, традицій кафедри, виховання нової генерації та збереження існуючого високого потенціалу науково-педагогічного складу кафедри за великої підтримки ректорату НФаУ, керівництва ІПКСФ та особисто професора Котвіцької Алли Анатоліївни, професора Федосова Андрія Ігоровича, доцента Сурікова Олександра Олександровича.

Висновки. «Будемо вірними славі наших попередників, завжди пам'ятатимемо, що ми без них – ніхто, вони для нас – усе! Шануймо та цінуймо нашу історію, бережемо сучасність...» [1].

Список використаних джерел

1. Історія фармації України / Р. В. Богатирьова, Ю. П. Спіженко, В. П. Черних та ін. – Харків.: Прапор, УкрФА, 1999. С. 614.